

Van	Adviesraad Sociaal Domein
Aan	College van burgemeester en wethouders
Onderwerp	Advies Participatiewet 2019
Behandeld door	Wg Participatie van de adviesraad sociaal domein Oosterhout
Datum	21 maart 2019

Advies Participatiewet 2019

Samenvatting en advies

Voor u ligt het advies van de adviesraad sociaal domein Oosterhout over de nota Participatiewet 2019. Deze adviesnota start met de samenvatting en het advies. De nadere onderbouwing vindt u verderop in dit document.

Vragen van het college aan de adviesraad

Wethouder Willemsen heeft op 13 februari 2019 de volgende vragen voorgelegd aan de adviesraad:

1. Zijn wij met deze nota Participatiewet op de goede weg om uitkeringsgerechtigden met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen?
2. Zijn wij met deze nota Participatiewet op de goede weg om werkgevers meer verantwoordelijkheid te geven voor het aanbieden van werk aan uitkeringsgerechtigden met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Als bijlage ontvingen wij de nota Participatiewet 2019 die het college in april 2019 wil laten vaststellen door de gemeenteraad. Ons advies moet uiterlijk op 25 maart 2019 beschikbaar zijn.

Participatie (informatie ophalen bij belanghebbenden) en bevindingen van de adviesraad

Gelet op de korte periode om een advies uit te brengen is het leggen van contacten met uitkeringsgerechtigden en werkgevers vrijwel onmogelijk. De bevindingen bestaan uitsluitend uit de waarnemingen van de adviesraad en de aan de adviesraad gelieerde werkgroep Participatie. Dit na lezing van de nota Participatiewet 2019. De nota heeft een aantal vragen bij ons opgeroepen die wij per onderwerp hebben benoemd in hoofdstuk 3 van dit advies.

Na lezing van de nota zijn wij van mening dat het college op de goede weg is met de nota Participatiewet. Toch zijn wij van mening dat wij de vragen niet nader kunnen beantwoorden omdat de nota onvoldoende concreet is en veel vragen bij ons heeft opgeroepen.

Advies

1. Neem alle vragen en opmerkingen, die wij hebben genoemd in hoofdstuk 3 van dit advies, op in uw document Participatiewet 2019 en leg uit hoe u de uitvoering heeft geregeld. Als u op door ons genoemde onderwerpen het antwoord niet weet, stellen wij voor dat u dit nader onderzoekt of uitwerkt.
2. Gericht op uitkeringsgerechtigden adviseren wij u om nader te onderzoeken of een proef uit te voeren, met het opstellen van een Sociale Netwerk Kaart.
Kijk of het mogelijk is om 1 regiehouder/ klantverantwoordelijke aan te stellen die van een uitkeringsgerechtigde een Sociale Netwerk Kaart opstelt. Op de Sociale Netwerk Kaart staat alles wat te maken heeft met deze kandidaat. De regiehouder heeft de regie om alle partijen waar de kandidaat mee te maken heeft samen te brengen. De regiehouder kan dan alle betrokkenen informeren of sturen waar nodig en/ of mogelijk. Een Sociale Netwerk Kaart voorkomt veel miscommunicatie en wekt heel veel vertrouwen bij de kandidaat. Dat blijkt uit de ervaring in andere gemeenten waar van kandidaten een Sociale Netwerk Kaart is opgesteld.

3. Wij vragen ons af of werkgevers in Oosterhout voldoende kansen bieden aan werkzoekenden met een soms grote afstand tot de arbeidsmarkt? Uiteraard vindt een werkgever het belangrijk dat een kandidaat gemotiveerd is en kan en wil werken. Dit moet duidelijk zijn bij de regiehouder/ klantverantwoordelijke. Een bedrijf geeft een uitkeringsgerechtigde geen onbeperkte kansen om aan de slag te gaan. Zorg er daarom voor dat de kandidaat gemotiveerd is en past in de aangeboden functie. Een optie daarvoor is ook dat de gemeente bedrijven motiveert om leer/werktrajecten aan te bieden. Zo krijgt zowel de werkgever als de regiehouder als de kandidaat een beeld van de mogelijkheden én de motivatie van de kandidaat.
4. U heeft een convenant gesloten met het Logistiek Platform Amersfoort (LPA). Als wij kijken naar de tabel met vacatures in Oosterhout lijkt het ons dat ook andere sectoren gebaat zijn bij extra kandidaten om de vacatures in te vullen. Bent u in dat kader van plan om met meerdere sectoren een convenant te sluiten of afspraken te maken om uitkeringsgerechtigden werk aan te bieden?
5. In de nota Participatiewet staat dat u bedrijven meer verantwoordelijkheid wilt geven voor het aanbieden van werk aan uitkeringsgerechtigden. Wij vragen ons af of u de bedrijven in de gemeente al heeft bevraagd waar behoefte aan is. Dit is niet terug te vinden in de nota Participatiewet 2019. Bedrijven kunnen ongetwijfeld met u meedenken hoe zij mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt kunnen inzetten.

Maart 2019

Inhoudsopgave

1.	Inleiding en aanleiding	3
2.	Start van het adviestraject	3
2.1	Startgesprek	3
2.2	Participatietraject	4
3.	Bevindingen	4
3.1	Algemene indruk van de Nota Participatiewet 2019	4
3.2	Activiteiten gericht op werkzoekenden	5
3.3	Activiteiten gericht op werkgevers	6
3.4	Conclusies	6
4.	Advies aan het college	7

1. Inleiding en aanleiding

Inleiding

Voor u ligt het advies over de vragen met betrekking tot de door het college opgestelde nota Participatiewet 2019. Het college heeft ons vragen gesteld of zij op de goede weg zijn. Zowel om mensen met een afstand op de arbeidsmarkt én om werkgevers verantwoordelijkheid te geven voor het aanbieden van werk aan uitkeringsgerechtigden.

Aanleiding

Na vier jaar participatiewet heeft het college een evaluatie opgesteld getiteld 'Participatiewet 2019'. In de nota blijkt het college terug op de nieuwe participatiewet en wat dit heeft opgeleverd voor de inwoners met een uitkering. Voordat het college de nota aanbiedt aan de gemeenteraad is de adviesraad gevraagd haar mening te geven over de nota.

Opzet van dit advies

Dit document is als volgt opgebouwd:

- In paragraaf 2 staat de start van dit adviestraject met de vragen van het college.
- Paragraaf 3 bevat per vraag de bevindingen en het advies.
- Paragraaf 4 bevat ons advies aan het college.

2. Start van het adviestraject

Op 13 februari 2019 is een gesprek geweest tussen de adviesraad en wethouder M. Willemsen en beleidsmedewerker T. Kortlever. Vooraf is geen startdocument overlegd, wel is de nota Participatiewet 2019 vooraf toegestuurd.

2.1 Startgesprek

Tijdens het startgesprek heeft de wethouder de volgende vragen voorgelegd aan de adviesraad:

1. Zijn wij met deze nota Participatiewet op de goede weg om uitkeringsgerechtigden met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen?
2. Zijn wij met deze nota op de goede weg om werkgevers meer verantwoordelijkheid te geven voor het aanbieden van werk aan uitkeringsgerechtigden met een afstand tot de arbeidsmarkt.

De wethouder heeft de vraag niet vooraf voorgelegd aan de adviesraad. Daardoor heeft de adviesraad vooraf wel de nota Participatiewet ingezien maar geen inhoudelijke vragen gesteld over de nota Participatiewet of over de adviesvragen. Het advies moet uiterlijk op 25 maart 2019 beschikbaar zijn. Het college wil de nota Participatiewet in april 2019 laten vaststellen door de gemeenteraad.

2.2 Participatietraject

In het kader van de participatie heeft de wethouder tijdens het gesprek gevraagd of de adviesraad wil overleggen met de cliëntenraad sociale zekerheid. De cliëntenraad heeft de nota gelezen en een advies uitgebracht. Dit advies is niet beschikbaar gesteld aan de adviesraad.

Het college neemt verder geen rol en taken in de participatie met de inwoners van Oosterhout over dit adviestraject. Over contacten met inwoners door de adviesraad zijn verder geen afspraken gemaakt. Gelet op de korte periode om een advies uit te brengen is het leggen van contacten met uitkeringsgerechtigden en werkgevers vrijwel onmogelijk.

3. Bevindingen

De bevindingen bestaan uitsluitend uit de waarnemingen van de adviesraad en de aan de adviesraad gelieerde werkgroep Participatie. Dit na lezing van de nota Participatiewet 2019. Waar we spreken over de adviesraad betreft het ook de bevindingen van de aan de adviesraad gelieerde werkgroep.

In deze paragraaf staat als eerste de algemene indruk van de nota, vervolgens activiteiten gericht op werkzoekenden en activiteiten gericht op werkgevers. Als laatste onze conclusies.

3.1 Algemene indruk van de Nota Participatiewet 2019

Onderstaand een aantal specifieke vragen over onderwerpen afkomstig uit de nota Participatiewet 2019.

55plus

Stichting Netwerk 55 plus is opgeheven omdat steeds meer 55 plussers een baan vinden. (pagina 7)
Is dit ook terug te vinden in de uitstroom van bijstandsgerechtigden?

Werkzoekenden versus opleiding en ervaring

In hoofdstuk 2 geven de grafieken inzicht in leeftijd, uitkeringsduur en achtergrond van de uitkeringsgerechtigden. Hoofdstuk 3 beschrijft het aantal vacatures gedifferentieerd naar beroepsklasse en beroepsniveau.

Wat is de reden dat in de nota geen inzicht is gegeven in de opleiding en ervaring van de werkzoekenden? Is daar een match te maken of helemaal niet? Of is dat niet zinvol?

Belemmeringen bij werkzoekenden

In de eerste 4 alinea's van paragraaf 5.2 gaat het uitgebreid over de belemmeringen die werkzoekende uitkeringsgerechtigden hebben. Ook op diverse andere plaatsen in de nota gaat het over belemmeringen. Daarbij wordt ook benoemd dat er vaak vele instrumenten zijn ingezet voor deze doelgroep. De belemmeringen beletten een uitkeringsgerechtigde om zomaar aan de slag te gaan.

Is er een duidelijk beeld van deze belemmeringen? Die zijn ongetwijfeld divers, maar is daar zicht op? Wie brengt dat in beeld? Kunnen de weggenomen belemmeringen uit het verleden een oplossing bieden voor de huidige werkzoekende uitkeringsgerechtigden of zijn de belemmeringen te persoonlijk?

UWV acties aan de poort

Paragraaf 4.2 gaat over het extra aandacht geven aan re-integratie van personen die de maximale WW-periode naderen. Het plan is afspraken te maken met het UWV voor de extra aandacht om te voorkomen dat recht ontstaat op de gemeentelijke uitkering.

Hoe concreet zijn de plannen met het UWV. Heeft het UWV zelf zicht op de personen die niet zelfstandig aan het werk komen vanuit de WW? Is er bekend om hoeveel personen dit gaat? Is sprake van een inspanningsverplichting voor het UWV? Waarom niet extra aandacht aan het begin van de WW-periode en pas inspanningen aan het eind?

3.2 Activiteiten gericht op werkzoekenden

In de nota Participatiewet 2019 worden de volgende activiteiten gericht op werkzoekenden benoemd: de banenbeurs, vrijwilligerswerk en maatwerk. Als laatste het voorkomen van misbruik en omgang met niet-willers.

Groepsbijeenkomsten

De gemeente organiseert groepsbijeenkomsten voor personen die zich melden voor een uitkering (hoofdstuk 2). De bijeenkomsten gaan over de rechten en verplichtingen die verbonden zijn aan een uitkering. Tijdens workshops wordt gewerkt aan re-integratie.

De gevolgde werkwijze leidt tot een lagere instroom dan elders. Hoe is dit te meten en hoe heeft u dit gemeten?

Banenbeurs

De banenbeurs is een goed instrument voor het koppelen van werkzoekenden en werkgevers. Wat ons opvalt tijdens een banenbeurs is het vaak te vrijblijvend voor werkzoekenden. Een aantal werkzoekenden loopt doelloos rond op de banenbeurs.

Koppel tijdens deze activiteit ook buddy's of een casemanager om de werkzoekende actief te volgen op de beurs of te wijzen op werkgevers met een groot aantal vacatures.

Activering door vrijwilligerswerk

In paragraaf 5.2 wordt gesproken over de matches in paragraaf 5.1 waar het gaat over het uitvoeren van vrijwilligerswerk. Van de vrijwilligersorganisatie wordt verwacht dat deze ondersteuning geeft bij de activering, met name voor personen die al langer aan de kant staan. Een klantmanager houdt zich specifiek bezig met het leggen van de verbinding tussen de vrijwilligersorganisatie en de uitkeringsgerechtigde.

Leidt vrijwilligerswerk tot een reguliere baan of betere plaatsbaarheid van een uitkeringsgerechtigde? Hoe is dat te meten? Wat is de rol van de werkgever hierin? Kan een intentieverklaring worden opgesteld dat een vrijwilliger bij gebleken geschiktheid een reguliere baan aangeboden krijgt? Zeker waar een vrijwilliger een verplichting heeft om bepaalde werkzaamheden uit te voeren.

Maatwerk

U beschrijft bij maatwerk dat dit een zeer belangrijk punt is om de uitkeringsgerechtigde aan het werk te helpen. Daarbij is van belang dat de klantmanagers goed op de hoogte zijn van alle in en outs van de kandidaat. De klantmanager beziet, in overleg met betrokkene, welke stappen gezet moeten worden en met aandacht voor het wegnemen van de belemmeringen. Een regelmatig contact met de klantmanager is dan van belang. De laatste jaren is bij het maatwerk de aandacht uitgegaan naar personen met de minste afstand tot de arbeidsmarkt. Minimaal twee keer per jaar is contact met de klantmanager.

Geeft 2 x per jaar voldoende beeld van wat een kandidaat wil, kan en welke belemmeringen er zijn? Waarom niet vaker contact? Hoeveel uitkeringsgerechtigden heeft de klantmanager in zijn caseload?

'Niet-willers' en misbruik

Een categorie uitkeringsgerechtigden is tevreden met de uitkering, heeft het leven hierop ingericht en heeft geen behoefte het anders te doen.

Daarnaast bestaat een categorie die ten onrechte een uitkering ontvangt naast andere inkomsten of als dekmantel voor andere activiteiten.

Over welke aantallen gaat het in deze twee categorieën? Hoeveel tijd en aandacht gaat naar de 'niet-willers'? Wat levert dit op? Hoe wordt misbruik opgespoord en voorkomen? Heeft gemeente Oosterhout een opsporingsbevoegde om misbruik te onderzoeken? Wat is de onderlinge kennisuitwisseling tussen andere disciplines binnen de gemeente waar gebruik gemaakt kan worden van beschikbare

kennis over personen. Kan het betrappen op misbruik in de openbaarheid een rol spelen bij het verder voorkomen ervan?

3.3 Activiteiten gericht op werkgevers

In de nota Participatiewet 2019 worden de volgende activiteiten gericht op werkgevers benoemd: samenwerking met uitzendbureaus en werkgevers.

Samenwerking met uitzendbureaus

Samenwerken met een uitzendbureau is vooral een goed middel om werkzoekenden die 'werk ready' zijn snel aan het werk te helpen. De nota beschrijft in paragraaf 4.2 dat iedereen die in staat is om te werken een matchingoverleg krijgt met een uitzendbureau.

Uit de nota blijkt niet of de samenwerking met de uitzendbureaus succesvol is in de zin dat werkzoekenden door het matchingoverleg snel en/ of langdurig werk vinden. Welke garantie krijgt een werkzoekende om daadwerkelijk uit de uitkering te blijven. Krijgt de werkzoekende, na het matchingoverleg, nog begeleiding of coaching ook als hij nog niet aan de slag kan? Hoe is de coaching na plaatsing door een uitzendbureau?

Samenwerking met werkgevers

In 2017 is een convenant gesloten met het Logistiek Platform Amerstreek (LPA). Onder andere zijn bedrijfsbezoeken afgelegd. Het LPA is een samenwerking tussen bedrijven, scholen en de gemeente. (par 4.2).

Het wordt uit de nota Participatiewet 2019 niet duidelijk waar het convenant en de bedrijfsbezoeken toe hebben geleid. Zijn andere samenwerkingsverbanden met werkgevers in andere sectoren in oprichting of in ontwikkeling? Is samenwerking gezocht met de bedrijven investeringszone in Oosterhout? Opmerking: Bij plaatsing bij een werkgever komen vaak de (werkelijke) problemen en motivatie van een uitkeringsgerechtigde pas bovendrijven. Hoe voorkom je dit? Een kandidaat krijgt immers geen onbeperkte kansen bij werkgevers. Kandidaten moeten er wel klaar voor zijn om aan het werk te gaan.

3.4 Conclusies

Het college heeft ons twee vragen gesteld. Het eerste deel van de twee vragen luidt: Zijn we met de nota Participatiewet 2019 op de goede weg? Ja, wij vinden van wel. We zijn zeker blij verrast dat in de nota op diverse plaatsen wordt gesproken over maatwerk gericht op een individu. Ook is het een goed signaal dat de gemeente een convenant heeft gesloten met een aantal werkgevers in de logistieke sector en met scholen.

Ondanks dat zijn wij van mening dat we de vragen niet inhoudelijk kunnen beantwoorden.

In de inleiding van de nota Participatiewet 2019 staat dat de nota 'een korte evaluatie bevat van de afgelopen vier jaar en een herijking van een aantal onderdelen van de uitvoering. De nota richt zich primair op het activeren en re-integreren van personen met een uitkering op grond van de Participatiewet of de IOAW'.

Evaluatie

De hoofdstukken 2 en 3 bevatten ons inziens de evaluatie. Volgens de grafieken in hoofdstuk 2 is het aantal personen met een uitkering sinds 2011 gestegen en vanaf half 2017 weer dalend tot iets min-

der dan 900 personen in 2018. Dat is 5% meer dan in 2011. De netto uitstroom (instroom minus uitstroom) is sinds het laatste jaar ongeveer een 0,5% per maand. Oosterhout scoort gemiddeld beter dan andere gemeenten uit dezelfde grootteklasse en als het gemiddelde in Nederland. Oorzaken zijn niet genoemd. In hoofdstuk 3 staat dat de helft van het aantal uitkeringsgerechtigden langer dan 5 jaar buiten spel staat en het geloof in eigen kunnen is kwijt geraakt. Werkgevers zijn huiverig om deze mensen in dienst te nemen.

Herijking van onderdelen van de uitvoering

Een echte herijking van onderdelen van de uitvoering bevat de nota naar onze mening niet. Het bevat meer algemeenheden en weinig concrete nieuwe stappen om te komen tot minder mensen met een uitkering. Verder zijn de benoemde onderdelen van de uitvoering meer gericht op uitkeringsgerechtigden dan op werkgevers.

De nota roept veel vragen op

Na lezing van de nota zijn heel veel vragen bij ons opgekomen. Die staan vermeld onder ieder onderwerp in paragraaf 3.

4. Advies aan het college

1. Neem alle vragen en opmerkingen, die wij hebben genoemd in paragraaf 3 van dit advies, op in uw document Participatiewet 2019 en leg uit hoe u de uitvoering heeft geregeld. Als u op door ons genoemde onderwerpen het antwoord niet weet, stellen wij voor dat u dit nader onderzoekt of uitwerkt.
2. Gericht op uitkeringsgerechtigden adviseren wij u om nader te onderzoeken of een proef uit te voeren met het opstellen van een Sociale Netwerk Kaart.
Kijk of het mogelijk is om 1 regiehouder/ klantverantwoordelijke aan te stellen die van een uitkeringsgerechtigde een Sociale Netwerk Kaart opstelt. Op de Sociale Netwerk Kaart staat alles wat te maken heeft met deze kandidaat. De regiehouder heeft de regie om alle partijen waar de kandidaat mee te maken heeft samen te brengen. De regiehouder kan dan alle betrokkenen informeren of sturen waar nodig en/ of mogelijk. Een Sociale Netwerk Kaart voorkomt veel miscommunicatie en wekt heel veel vertrouwen bij de kandidaat. Dat is de ervaring in andere gemeenten waar van kandidaten een Sociale Netwerk Kaart is opgesteld.
3. Wij vragen ons af of werkgevers in Oosterhout voldoende kansen bieden aan werkzoekenden met een soms grote afstand tot de arbeidsmarkt? Uiteraard vindt een werkgever het belangrijk dat een kandidaat gemotiveerd is en kan en wil werken. Dit moet duidelijk zijn bij regiehouder/ klantverantwoordelijke. Een bedrijf geeft een uitkeringsgerechtigde geen onbeperkte kansen om aan de slag te gaan. Zorg er daarom voor dat de kandidaat gemotiveerd is en past in de aangeboden functie. Een optie daarvoor is ook dat de gemeente bedrijven motiveert om leer/werktrajecten aan te bieden. Zo krijgt zowel de werkgever als de regiehouder als de kandidaat een beeld van de mogelijkheden én de motivatie van de kandidaat.
4. U heeft een convenant met de LPA. Als wij kijken naar de tabel met vacatures in Oosterhout in hoofdstuk 3 van de nota Participatiewet 2019 lijkt het ons dat ook andere sectoren gebaat zijn bij extra kandidaten om de vacatures in te vullen. Bent u in dat kader van plan om met meerdere sectoren een convenant te sluiten of afspraken te maken om uitkeringsgerechtigden werk aan te bieden?

5. In de nota Participatiewet staat dat u bedrijven meer verantwoordelijkheid wilt geven voor het aanbieden van werk aan uitkeringsgerechtigden. Wij vragen ons af of u de bedrijven in de gemeente al heeft bevroegd waar behoefte aan is. Dit is niet terug te vinden in de nota Participatiewet 2019. Bedrijven kunnen ongetwijfeld met u meedenken hoe zij mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt kunnen inzetten.
6. Uiteraard zijn wij zeer bereid om met u mee te denken bij het beantwoorden van de bovenstaande vragen en opmerkingen.

Adviesraad Sociaal Domein Oosterhout

Oosterhout, 21 maart 2019

Leny van der Ende - van Adrichem
Voorzitter

Toine Huisveld
Werkgroep Participatie